

Seat No. : _____

NC-113
December-2015
B.A., Sem.-V
CC-302 : Sanskrit
(साङ्ख्यकारिका)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेनाभांथी कोर्धपशु अेक कारिकांनी सविवरशु सभजूती आपो : 6
Explain any **one** of the following Karikas :
(1) दुःखत्रयाभिधाताज्जिज्ञासा तदभिधातके हेतौ ।
दृष्टे साऽपार्था चैनैकान्तात्यन्ततोऽभावात् ॥१॥
(2) भेदानां परिमाणात् समन्वयात् शक्तितः प्रवृत्तेश्च ।
कारण कार्यविभागात्, अविभागाद्विश्वरूपस्य ॥१५॥
- (B) नीचेनाभांथी कोर्धपशु अे टूंकनोंध लपुो : 8
Write short notes on any **two** of the following :
(1) त्रिविधं प्रमाणम् ।
(2) त्रिविधं अनुमानम् ।
(3) सत्कार्यवादः ।
(4) पुरुषबहुत्वम् ।
2. (A) नीचेनाभांथी कोर्धपशु अेक कारिकांनी सविवरशु सभजूती आपो : 6
Explain any **one** of the following Karikas :
(1) उभयात्मकमत्र मनः संकल्पकमिन्द्रियं च साधर्म्यात् ।
गुण परिणाम विशेषान्नात्वं बाह्यभेदाश्च ॥२७॥
(2) एता प्रदीपकल्पाः परस्परविलक्षणा गुणविशेषाः ।
कृत्स्नं पुरुषस्यार्थं प्रकाश्य बुद्धौ प्रयच्छन्ति ॥३६॥
- (B) सांख्यानुसारी सृष्टि प्रक्रियानुं विस्तृत वर्णन करो. 8
Describe in detail the process of creation according to Sāmkhya-system.
अथवा/OR
सांख्यानुसारी 'करणत्रयोदशविधं' नुं विस्तृत वर्णन करो.
Describe in detail 'करणत्रयोदशविधं' according to Sāmkhya-system.

3. (A) नीचेनाभांथी कोठपशु अेक कारिकांनी सविवरशु सभजूती आपो : 6
 Explain any **one** of the following Karikas :
 (1) चित्रं यथाश्रयमृते स्थाण्वादिभ्यो यथा विना छाया ।
 तद्विद्विनाऽविशेषैः न तिष्ठति निराश्रयं लिङ्गम् ॥४१॥
 (2) तस्मान्न बध्यते नापि मुच्यते नापि संसरति कश्चित् ।
 संसरति बध्यते मुच्यते च नानाश्रया प्रकृतिः ॥६२॥
- (B) नीचेनाभांथी कोठपशु अे विषे नोंध लपो : 8
 Write notes on any **two** of the following :
 (1) धर्माद्याः भावाः ।
 (2) अष्टधा सिद्धिः ।
 (3) नव तुष्टयः ।
 (4) पुरुषप्रकृतिविवेकः ।
4. 'साङ्ख्य' शब्दना विभिन्न अर्थ सभज्जवी, सांभ्याचार्यो पर नोंध लपो. 14
 Explain the different meaning of the word 'साङ्ख्य' and write a note on the साङ्ख्याचार्याः ।
 अथवा/OR
 सांभ्यदर्शननो उद्गम अने विकास जशावो.
 Discuss the origin and development of 'साङ्ख्यदर्शनम्' ।
5. (A) योग्य विकल्प पसंद करी ખાલી જગ્યા પૂરો : 8
 Fill in the blank with appropriate word :
 (1) सत्त्वरजस्तमसां _____ प्रकृतिः ।
 (साम्यावस्थां, विषमावस्थां, असाम्यावस्थां)
 (2) _____ प्रमाणमिष्टं प्रमेयसिद्धः प्रमाणाहि ।
 (त्रिविधं, चतुर्विधम्, द्विविधम्)
 (3) न प्रकृति र् न विकृतिः _____ ।
 (मूलप्रकृतिः, विकारः, पुरुषः)
 (4) मूलप्रकृतिरविकृतिर्महदाधाः प्रकृतिविकृतयः _____ ।
 (पञ्च, चत्वारः, सप्त)
 (5) परिणामतः _____ प्रतिप्रतिगुणाश्रयविशेषात् ।
 (घृतवत्, मृद्वत्, सलिलवत्)
 (6) पुरुषोऽस्ति भोक्तृभावात् _____ प्रवृत्तेश्च ।
 (केवल्यार्थ, भोगार्थ, मोक्षार्थ)
 (7) प्रकृतेर्महान्, ततः _____ तस्माद्गणश्च षोडशकः ।
 (मदः, अभिमानः, अहंकारः)
 (8) संसरति बध्यते मुच्यते च नानाश्रया _____ ।
 (विकृतिः, प्रकृतिः, पुरुषः)

(B) નીચેના જોડકાં ગોઠવો :

6

Match the column :

અ	બ
1. વેદોની સત્તાનો સ્વીકાર ન કરનાર	– સાંખ્યસિદ્ધાંત
2. પતંજલિ	– ઉત્તરમીમાંસા
3. ઉપનિષદો	– જૈનદર્શન
4. ગૌતમ બુદ્ધની વિચારધારા ઉપર પ્રભાવ	– યોગસૂત્ર
5. વિજ્ઞાન-ભિક્ષુ	– સાંખ્યના આચાર્ય
6. પંચશિખ	– સાંખ્યસાર
